

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) ขึ้นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของกรมสรรพากร (www.rd.go.th) ในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้คือ

3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สำนักงานบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาจำนวน 125 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 18 มกราคม 2548) จากบัญชีรายชื่อที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) รวมถึงขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสารภี ในการแจกแบบสอบถามให้สำนักงานบัญชีขณะมาติดต่อยื่นแบบแสดงรายการในกรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามกลับมา ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 116 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.80

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์อย่างเฉพาะเจาะจงกับสำนักงานบัญชีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 116 ตัวอย่าง โดยแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 1.1) ลักษณะทั่วไปของสำนักงานบัญชี
- 1.2) ความรู้ความเข้าใจในคุณสมบัติของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนเพื่อขึ้นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร

1.3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของกรมสรรพากร

1.4) ปัญหาและอุปสรรคของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่ทางราชการจัดทำขึ้นและข้อมูลที่รวบรวมจากหนังสือ บทความ สิ่งพิมพ์ และเอกสารวิจัยอื่น ๆ ที่มีผู้จัดทำไว้แล้ว เช่น กรมสรรพากร สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนรายชื่อขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนเพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร จำนวนรายสำนักงานบัญชี การกำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติและระเบียบปฏิบัติของกรมสรรพากรว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ เกี่ยวกับการขออนุญาต การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการขอออกใบแทนใบอนุญาตเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2546 เป็นต้นไป

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยทำการวิเคราะห์และแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วนด้วยกัน คือ

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสำนักงานบัญชี เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลหรือนิติบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ประเภทของสำนักงานบัญชี อายุของเจ้าของกิจการ เพศ ระดับการศึกษา จำนวนลูกค้า สถานที่ตั้ง ระยะเวลาดำเนินการ จำนวนพนักงาน รายรับของกิจการ โดยคำถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และปลายปิด

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในคุณสมบัติของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนเพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในคุณสมบัติของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน ซึ่งได้แก่ ระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และการติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ประสบการณ์ทางด้านการทำบัญชีของสำนักงานบัญชีไม่น้อยกว่า 5 ปี การมีลูกค้าที่ใช้บริการไม่น้อยกว่า 50 ราย จำนวนปีที่เคยเสียภาษีเงินได้เมื่อเทียบกับจำนวนปีที่เปิดดำเนินธุรกิจ การถูกประเมินหรือเรียกเก็บภาษีเงินได้เพิ่มเติม

รวมถึงจำนวนสินทรัพย์สุทธิและหนี้สินสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2547 โดยคำถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิด

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติในการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วย ความสะดวกในการเดินทางมาชำระภาษีเมื่อเทียบกับความสะดวกในการยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ต ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปยื่นแบบแสดงรายการด้วยตนเองเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายในการยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ต การใช้บริการยื่นแบบชำระภาษีประเภทต่างๆ ผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ปัจจัยที่เกี่ยวกับความไม่ไว้วางใจในตัวลูกค้ายังเนื่องจากสำนักงานตัวแทนต้องออกเงินชำระภาษีแทนลูกค้ายก่อน ปัจจัยอื่นเนื่องจากความกังวลในผลที่จะตามมา เช่น กลัวการตรวจสอบของสรรพากร กลัวสรรพากรจะรู้รายได้ที่แท้จริงของสำนักงาน ปัจจัยด้านความพร้อมทั้งของสำนักงานบัญชีและของลูกค้า รวมถึงปัจจัยด้านความสะดวกความคล่องตัวและการขอความร่วมมือจากกรมสรรพากร เป็นต้น มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด และแบบให้คะแนน 4 ระดับ

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน ซึ่งได้แบ่งสาเหตุออกหลายประการ เช่น สาเหตุจากความไว้วางใจของลูกค้ายที่มีต่อฐานะทางการเงินของสำนักงานบัญชี การจัดอันดับสาเหตุต่างๆ ที่ทำให้สำนักงานบัญชีที่เข้าหลักเกณฑ์การเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) ตัดสินใจไม่สมัครเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) รวมถึงสาเหตุจากความเชื่อมั่นในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกรมสรรพากร โดยมีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด และปลายเปิด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

- 1) การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของสำนักงานบัญชี ใช้สถิติค่าความถี่ อัตราส่วนร้อยละ และค่าเฉลี่ย
- 2) การวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในคุณสมบัติของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนเพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร ใช้สถิติค่าความถี่ อัตราส่วนร้อยละ และค่าเฉลี่ย
- 3) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของกรมสรรพากร ใช้สถิติค่าความถี่ อัตราส่วนร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของคะแนนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 เทคนิคคือ

1. ใช้วิธีวัดทัศนคติตามแนวคิดของ Likert Scale ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดา บริสุทธิ, 2535)

ระดับความสำคัญ	คะแนน
สำคัญมาก	3
สำคัญปานกลาง	2
สำคัญน้อย	1
ไม่มีความสำคัญ	0

โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย โดยยึดหลักเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	จัดอยู่ในระดับ
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.00	มีความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	มีความสำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 0.51 – 1.50	มีความสำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.50	ไม่มีความสำคัญ

2. นอกจากนี้ยังใช้เทคนิควิเคราะห์แบบจำลองโลจิท (Logit model) ซึ่งกำหนดแบบจำลองไว้ ดังนี้
ให้แบบจำลองเป็น

$$y_i^* = X_i' \beta + u_i$$

ในทางปฏิบัติ y_i^* ไม่สามารถสังเกตได้ (unobservable) สิ่งที่เราสังเกตมาได้ก็คือ ตัวแปรหุ่น (dummy variable) y ซึ่งนิยามได้ดังนี้

$$y = 1 \quad \text{ถ้า } y_i^* > 0$$

$$y = 0 \quad \text{อื่นๆ}$$

และโดยที่แบบจำลองนี้เป็นแบบจำลองโลจิท ดังนั้น จึงจะใช้วิธีการประมาณพารามิเตอร์ โดยวิธีภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum – Likelihood Estimation) และแบบจำลองดังกล่าว

ข้างต้น จะนำไปใช้ประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยแสดงถึงค่าพารามิเตอร์ที่จะมีผลกระทบต่อความน่าจะเป็นที่สำนักงานบัญชีจะตัดสินใจอนุญาตเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่จะขออนุญาตเป็นตัวแทน และกลุ่มที่ไม่ขออนุญาตเป็นตัวแทน

$$L = \prod_{y_i=0} [1 - \phi(x_i' \beta)] \prod_{y_i=1} \phi(x_i' \beta) \dots\dots\dots(1)$$

และจาก Likelihood function

$$\text{Prob}(Y_1 = y_1, Y_2 = y_2, \dots, Y_n = y_n)$$

ซึ่งสามารถเขียนในรูปที่กะทัดรัดได้ ดังนี้

$$L = \prod_{i=1}^n [\phi(x_i' \beta)]^{y_i} [1 - \phi(x_i' \beta)]^{1-y_i} \dots\dots\dots(2)$$

โดยที่

$$\phi(x_i' \beta) = \frac{1}{1 + e^{-x_i' \beta}}$$

(Johnston, 1984)

ดังนั้นแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถเขียนให้อยู่ในรูปสมการ ดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7 + \beta_8 X_8 + \beta_9 X_9 + \beta_{10} X_{10} + \beta_{11} X_{11} + \beta_{12} X_{12} + \beta_{13} X_{13} + \beta_{14} X_{14} + \beta_{15} X_{15}$$

เมื่อกำหนดให้ :

Y = ความน่าจะเป็นที่สำนักงานบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่จะเลือกขออนุญาตเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนในนามผู้เสียภาษี

- Y = 1 ถ้าสำนักงานบัญชีตัดสินใจขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน
 Y = 0 ถ้าสำนักงานบัญชีตัดสินใจไม่ขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน
- X_1 = 1 ถ้าสำนักงานบัญชีมีจำนวนลูกค้าที่ใช้บริการจำนวน 50 ราย
 0 ถ้าสำนักงานบัญชีมีจำนวนลูกค้าที่ใช้บริการน้อยกว่า 50 ราย
- X_2 = 1 ถ้าสำนักงานบัญชีมีประสบการณ์ด้านการทำบัญชีไม่น้อยกว่า 5 ปี
 0 ถ้าสำนักงานบัญชีมีประสบการณ์ด้านการทำบัญชีน้อยกว่า 5 ปี
- X_3 = 1 ถ้าสำนักงานบัญชีเป็นประเภทนิติบุคคล
 0 ถ้าสำนักงานบัญชีเป็นประเภทบุคคลธรรมดา
- X_4 = อายุของผู้ประกอบการ (เจ้าของกิจการ) มีหน่วยเป็น (ปี)
- X_5 = 1 ถ้าผู้ประกอบการมีการศึกษาระดับ ป.ว.ศ./อนุปริญญา และปริญญาตรี
 0 ถ้าผู้ประกอบการมีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี
- X_6 = จำนวนพนักงานที่ให้บริการ มีหน่วยเป็น (คน)
- X_7 = รายรับของกิจการต่อเดือน มีหน่วยเป็น (บาท)
- X_8 = 1 ถ้ามีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
 0 กรณีอื่น ๆ
- X_9 = 1 ถ้าสะดวกในการเดินทางมาชำระภาษีที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา
 0 ถ้าไม่สะดวกในการเดินทาง ฯ
- X_{10} = 1 ถ้ามีที่ตั้งสำนักงานอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่
 0 กรณีอื่น ๆ
- X_{11} = 1 ถ้าสะดวกในการยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์
 0 ถ้าไม่สะดวกในการยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์
- X_{12} = 1 ถ้าลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปยื่นแบบแสดงรายการ
 0 ถ้าไม่ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปยื่นแบบแสดงรายการ
- X_{13} = 1 ถ้ามีทรัพย์สินสุทธิมากกว่าหนึ่งสิบล้านบาทสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี
 ปีสุดท้ายก่อนยื่นขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน
 0 ถ้ามีทรัพย์สินสุทธิมากกว่าหนึ่งสิบล้านบาทสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี
 ปีสุดท้ายก่อนยื่นขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน

- X_{14} = 1 ถ้ามีความเชื่อมั่นในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
 0 ถ้าไม่มีความเชื่อมั่นในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- X_{15} = 1 ถ้าไม่มีความไว้วางใจกันระหว่างสำนักงานบัญชีกับผู้เสียภาษีเกี่ยวกับการชำระภาษี
 0 ถ้ามีความไว้วางใจกันระหว่างสำนักงานบัญชีกับผู้เสียภาษีเกี่ยวกับการชำระภาษี

4) การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน(Tax Agent) ใช้สถิติเพื่อหาค่าความถี่ อัตราส่วนร้อยละ พรรณนา และการจัดอันดับสาเหตุ โดยใช้วิธีวัดทัศนคติตามแนวทางของ Likert Scale ที่ทำให้สำนักงานบัญชีที่มีคุณสมบัติเข้าหลักเกณฑ์ ตัดสินใจไม่ขอสมัครเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent)